

รูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*
THE MODEL OF HOUSEHOLD'S DEBT MANAGEMENT FOR RUBBER
PLANTERS BY THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN
UPPER NORTHEAST OF THAILAND

พิสิษฐ์ สินธิสุทธิ์

Pisit Sintisit

ธนกฤต ทูริสุทธิ์

Tanakrit Thurisut

บุษกร สุขแสน

Bussagorn Suksan

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: nan_4003@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 2) กำหนดรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 3) ทดลองรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ประกอบด้วย ตอนที่ 1 กลุ่มเป้าหมายหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 25 ครัวเรือน เครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือนที่ปลูกยางพารา 364 ครัวเรือน เครื่องมือวิจัยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน เครื่องมือวิจัย แบบการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรที่เป็นหนี้จากการปลูกยางพารา 30 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) โครงการทดลอง 2) กิจกรรมการทดลองและ 3) แบบประเมินผลการทดลอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยค่าที่ไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหานี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน 2) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง ได้แก่ 1) เกษตรกรหาวิธีการที่จะปลดหนี้ของตัวเอง 3) ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ

* Received 22 March 2020; Revised 19 July 2020; Accepted 19 July 2020

เกษตรกร 4) ด้านสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร 5) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ มีองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบ 5 ด้าน 44 กิจกรรม เมื่อทดลองรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำเป็นโครงการทดลองการลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัดของเกษตรกรปลูกยางพารา เพื่อการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของเกษตรกร จังหวัดบึงกาฬ

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกร, เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purpose of this research paper. 1) to study the problems of debt management of rubber growers, 2) to define the model for the debt management of rubber growers, 3) to experiment the model for the debt management model of rubber growers according to the sufficiency economy philosophy in the upper northeast region. Conducting research for 3 phases. phase 1 Using 1) The target group is Head of the households, rubber growers, a total of 25 households, of semi - structured interview form, 2) The sample group consisted of 364 households of questionnaire. The data were analyzed statistically for and percentage, average and standard deviation. Phase 2 the target were 30 experts. The instruments used in the research were the suitability and feasibility assessment. Phase 3 the experimental group was farmers who were indebted to rubber plantation amount 30 people. The research instruments were, 1) experimental project, 2) experimental activity, and 3) experimental evaluation form. Data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean. The study concluded as follows: The study in problems for household debt of rubber growers, Consists of 5 sides. 1) problems of farmers 'debt management by financial institutions, 2) problems of farmers' debt management by farmers themselves, 3) problems of applying the principles of the sufficiency economy of farmers, 4) problems of debt situation of farmers and 5) Problems of farmers' debt management by government. The model for the household debt management of rubber growers. the pattern of household debt management of rubber growers, were the 5-sided structure. 44 elements of the activity. Application of the philosophy of the sufficiency economy in debt management of farmers. Name of project to reduce production

costs by using custom fertilizer from rubber growers. To reduce expenses and increase income for farmers Bueng Kan Province.

Keywords: The Model of Household's Debt Management for Rubber Planters, Rubber Planters, The Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

ในปี 2554 ประเทศไทยมีพื้นที่กรีดยาง 2.8 ล้านไร่ มีผลผลิต 0.6 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 302 กิโลกรัม ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.4 เนื่องจากปัญหาภัยแล้งขณะที่ ปี 2557 ต้นทุนยางแผ่นดิบของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเฉลี่ย 67.94 บาท ต่อกิโลกรัม หรือไร่ละ 20,517.88 บาท ทำให้เกษตรกรขาดทุนจากการปลูกยาง 12.88 บาท ต่อกิโลกรัม สถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลต่อเกษตรกรชาวสวนยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างมาก ทั้งรายได้ที่ลดลงไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย เกิดการก่อหนี้เพิ่มขึ้น จากข้อมูลลูกหนี้สินเชื่อผู้ปลูกยางพาราของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่ละจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่า มีสัดส่วนแปรผันตามจำนวนพื้นที่เพราะปลูกยางพาราซึ่งจังหวัดบึงกาฬ มีลูกหนี้จำนวน 41,016 ราย มูลค่าหนี้ 2,946,017,362 ล้านบาท จังหวัดอุดรธานี มีลูกหนี้ 11,575 ราย มูลค่าหนี้ 1,107,703,129 ล้านบาท จังหวัดหนองคาย มีลูกหนี้ 11,368 ราย มูลค่าหนี้ 842,691,850 ล้านบาท และจังหวัดหนองบัวลำภู มีลูกหนี้ 1,323 ราย มูลค่าหนี้ 105,682,761 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร, 2560)

ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกอีกประเภทหนึ่ง ถึงแม้ยางพาราจะไม่ใช่อุตสาหกรรมเพื่อการค้าบริการ แต่เป็นพืชที่มีความสำคัญในด้านอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาง ตัวอย่างเช่นกลุ่มอุตสาหกรรมรถยนต์ มีความต้องการใช้ยางในประเทศที่ผลิตรถยนต์ ได้แก่ จีน สหภาพยุโรป อเมริกาใต้และอเมริกาเหนือ ทำให้มีประเทศต่าง ๆ มีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก ประเทศผู้ผลิตหลัก คือ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย มีสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 90.57 สำหรับประเทศไทย พื้นที่ปลูกยางมากที่สุด คือ ภาคใต้ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคกลาง และภาคเหนือตามลำดับ และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุด คือ จังหวัดบึงกาฬมีพื้นที่ 733,136 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดอุดรธานี จำนวน 329,590 ไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 229,786 ไร่ และจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 103,174 ไร่ ตามลำดับ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา มากกว่ารายรับ ทำให้เกษตรกรมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการแก้ไขปัญหา เน้นให้เกษตรกรรู้จักดำรงชีวิตแบบพอเพียง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูก

ยางพารา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เพื่อเป็นองค์ความรู้หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
3. เพื่อทดลองรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน การวิจัยในระยะนี้ แบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย คือ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาหนี้ ในจังหวัดเลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย และบึงกาฬ จำนวนจังหวัดละ 5 ครัวเรือน รวม 25 ครัวเรือน โดยเลือกแบบเจาะจง จากครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่มีหนี้สินและเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ประกอบด้วย 1) สาเหตุของการเป็นหนี้ 2) สรรพภาวะหนี้สิน 3) กำหนดรูปแบบการปลดหนี้ 4) การปรับพฤติกรรมดำรงชีวิต 5) การหารายได้เพิ่มเติม 6) การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น 7) การสร้างวินัยในการออม

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
2. ทบทวนตัวแปรและนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราโดยเกษตรกรผู้เป็นหนี้ ประกอบด้วย 1) สาเหตุของการเป็นหนี้

2) สำรองภาระหนี้สิน 3) กำหนดรูปแบบการปลดหนี้ 4) การปรับพฤติกรรม การดำรงชีวิต
5) การหารายได้เพิ่มเติม 6) การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น 7) การสร้างวินัยในการออม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อประสานงานและนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. บันทึกการสัมภาษณ์ และถอดความการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาหนี้ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตีความหมายและสรุปภาพรวมของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่ลงทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย จำนวน 3,982 ครัวเรือน (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) ทำการการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามแนวคิดของ ธานินทร์ ศิลป์จารุ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548) ซึ่งกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตาม ตำบล อำเภอและจังหวัด โดยการจับสลากจากบัญชีของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากตารางของทาโร ยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น 5 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 ครัวเรือน

เครื่องมือการวิจัย คือ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน 2) การจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง 3) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร 4) สภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร 5) การจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการให้เกษตรกรตำบล เป็นผู้เก็บข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประสานงานเกษตรอำเภอที่เป็นอำเภอกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือด้วยหนังสือขอเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2. ส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลและแบบสอบถามให้เกษตรกรอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. เกษตรอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows นำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 กำหนดรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราทั้ง 5 จังหวัด คือ เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย และบึงกาฬ จำนวน 30 คน ได้แก่ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการส่งเสริมการปลูกยางพารา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันการเงิน จำนวน 2 คน ผู้แทนสถาบันเกษตรกร จำนวน 2 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการของสถาบันการศึกษา จำนวน 1 คน เกษตรกรที่เป็น Good Practice จำนวน 5 คน และเกษตรกรที่มีการจัดการหนี้ จำนวน 18 คนเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อประสานงานและนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์และแนบซองส่งกลับ

3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลและบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows นำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ทดลองรูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้เกษตรกรที่เป็นหนี้จากการปลูกยางพารา บ้านดำนบังบด ตำบลนาตง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินผลการทดลองได้แก่ แบบทดสอบความรู้ปรนัย 4 ตัวเลือก และแบบประเมินระดับการปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. มีการทดสอบก่อนให้ความรู้ และเมื่อสิ้นสุดการให้ความรู้ก็มีการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง

2. ทำการประเมินระดับการปฏิบัติก่อนการทดลองและเมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ประเมินระดับการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และอธิบายผลการทดลองด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยค่าที่ไม่อิสระ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย แยกเป็นด้านและประเด็นย่อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.073) ได้แก่ 1) การปลดหนี้ ให้กับเกษตรกร 2) การกำหนดแผนฟื้นฟูอาชีพโดยการฟื้นฟูศักยภาพของเกษตรกร 3) การเจรจาประนอม ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.036) ได้แก่ 1) เกษตรกรหาวิธีการที่จะปลดหนี้ของตัวเอง 2) เกษตรกรหาวิธีการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น 3) เกษตรกรมีการหารายได้เพิ่ม ลำดับที่ 3 ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.152) ได้แก่ 1) การเพิ่มรายได้โดยการทำอาชีพเสริมและแปรรูปยางพาราให้มีมูลค่ามากขึ้น 2) การประหยัดโดยการทำปุ๋ยหมักและยาปราบวัชพืชจาก

ธรรมชาติใช้เอง 3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการลดการใช้สารเคมีและมีการปลูกพืชบำรุงดิน
ลำดับที่ 4 ด้านสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$,
S.D. = 1.099) ได้แก่ 1) เกิดจากสภาวะราคายางพาราตกต่ำ 2) การถูกกดราคาจากพ่อค้า
คนกลาง 3) เกษตรกรมีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ลำดับที่ 5 ด้านการจัดการหนี้
ของเกษตรกรโดยภาครัฐโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.063) ได้แก่
1) การเสริมสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ 2) การแก้ปัญหาหนี้ของระบบของ
เกษตรกร 3) การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุน

2. ผลการกำหนดรูปแบบการจัดการหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตาม
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ารูปแบบการจัดการ
หนี้ ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบ 5 ด้าน
จำนวน 44 กิจกรรม ได้แก่ 1) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน
จำนวน 8 กิจกรรม เช่น 1.1) โครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีศักยภาพ
1.2) โครงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เกษตรกรรายย่อยที่มีศักยภาพต่ำ 1.3) โครงการปรับขยาย
ระยะเวลาชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ แต่ได้รับผลกระทบ
จากราคายางพาราตกต่ำ 2) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง
จำนวน 13 กิจกรรม เช่น 2.1) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ เลิก สิ่งอบายมุข และสิ่งฟุ่มเฟือย
2.2) การสำรวจภาระหนี้สินและการวิเคราะห์ปัญหาหนี้สิน 2.3) วางแผนการใช้จ่าย ไม่ก่อ
หนี้เพิ่ม มุ่งมั่น อดทน มีสติ 2.4) ปรับโครงสร้างหนี้/ประนอมหนี้ เป็นการเจรจาเพื่อขอลดยอด
หนี้ที่ค้างชำระ 3) ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร
จำนวน 8 กิจกรรม เช่น 3.1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรปลูกพืชผักสวนครัวและรั้วกินได้
ลด ละ เลิก อบายมุขทุกชนิด 3.2) ส่งเสริมให้เกษตรกรทำอาชีพเสริมโดยการปลูกพืชแซมยาง
และ พืชร่วมยางพาราและใช้ทำปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชจากวัตถุดิบธรรมชาติใช้เอง
3.3) การใช้ศาสตร์พระราชารวมภูมิปัญญา พัฒนาเกษตรไทย 4) ด้านสภาพการเกิดหนี้ของ
เกษตรกร จำนวน 5 กิจกรรม เช่น 4.1) ปลูกไม้ผลแบบสวนผสมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่
เช่น ปลูกอินทผลัม โกโก้ และกาแฟ 4.2) พัฒนาระบบการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตยางพารา
ล่วงหน้าระหว่างเกษตรกรกับบริษัทเอกชนหรือพ่อค้า ที่จะซื้อผลผลิตในราคาที่ตกลงกันได้
ตั้งแต่ต้น 4.3) ร่วมกันทำงานอย่างมีหลักมีเกณฑ์ และผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่รัฐบาล
ได้จริง 4.4) จัดตั้งตลาดกลางรับซื้อผลผลิตยางพาราจากเกษตรกรในราคายุติธรรม และ
5) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ จำนวน 10 กิจกรรม เช่น 5.1) สนับสนุนอาชีพ
ทางเลือก การลดต้นทุนการผลิต การใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี การพัฒนาอาชีพเสริมนอก
ภาคเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 5.2) โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษา
เสถียรภาพราคายาง 5.3) โครงการรับซื้อน้ำยางสด 5.4) โครงการให้เงินช่วยเหลือและพยุง

ราคาให้สูงขึ้นนั้น ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ซึ่งแต่ละด้านมีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายการพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัดการพัฒนาและการประเมินผล ส่วนผลการประเมินรูปแบบพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้าน ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน

3. ผลการทดลองและประเมินผลการทดลองรูปแบบการจัดการนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการหนี้ของเกษตรกร กิจกรรมการใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัดวิเคราะห์ดิน มาจัดทำเป็นโครงการทดลอง ชื่อโครงการลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัดของเกษตรกรปลูกยางพารา เพื่อการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของเกษตรกร จังหวัดบึงกาฬ จากนั้นทำการทดสอบความรู้ก่อนและหลังทดลอง พบว่า 1) การทดสอบความรู้ก่อนการทดลองมีผลการทดสอบความรู้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 14.19 คะแนน ร้อยละเฉลี่ย 47.31 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลการทดสอบความรู้หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 24.90 คะแนน ร้อยละเฉลี่ย 83.01 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อเปรียบค่าคะแนนระหว่างก่อนและหลัง พบว่า มีค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 11.07 สรุปได้ว่า ผลการทดลองผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือความรู้หลังการทดลองได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ขึ้นไป 2) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติโดยภาพรวม ก่อนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$ SD. = 0.585) หลังดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$ SD. = 0.521) หากพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติหลังการทดลอง ก็พบว่ามีความเฉลี่ยรวมมากกว่า 3.50 ทุกด้าน จึงถือว่ารูปแบบการทดลอง สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน 2) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง 3) ปัญหาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร 4) ปัญหาสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร 5) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ สอดคล้องกับแนวคิดของชวลรัตน์ ทองช่วย กล่าวถึงสภาพปัญหาการปลูกยางพาราว่า มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับยางมีมาก ซ้ำซ้อน สายงานสับสน ขาดการประสานงาน โครงสร้างองค์กรไม่ยืดหยุ่นกฎระเบียบไม่ทันสมัย ขาดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงาน เฉพาะด้าน 2) ปัญหาด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม ไทยจะส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดของโลก แต่เป็นการส่งออกในรูปแบบของวัตถุดิบถึงร้อยละ 86.15 ของปริมาณยางธรรมชาติที่ผลิตได้ทั้งหมด ทำให้ไม่เกิดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ายาง ต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาที่ส่งออก ทำให้ราคายางไม่มี

เสถียรภาพ และมีความผันผวนไปตามตลาดต่างประเทศ 3) ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านราคาขายพารา ในปัจจุบันมีแนวโน้มปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง (ชวัลรัตน์ ทองช่วย, 2552) โดยราคาขายพารา ในปี 2554 นับเป็นราคาที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ ตามราคาตลาดโลก ซึ่งเฉลี่ยทั้งปี อยู่ที่กิโลกรัมละ 119.2 บาท ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขต่อไป (สถาบันวิจัยยาง, 2553) และสอดคล้องกับงานของ พัชชยา ทรงเสีียงไชย และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ไข ปัญหาหนี้สินชาวนา ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สาเหตุของหนี้สินมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การใช้ปัจจัยการผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลผลิตต่ำ 2) การลงทุนในการศึกษาต่ำ โดยมีการศึกษา หาความรู้ น้อย 3) ค่านิยมในการบริโภค มีค่าใช้จ่ายความฟุ่มเฟือยสูง แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้สิน ได้แก่ 3.1) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะควรลดปัจจัยการผลิตพวกสารเคมี 3.2) ให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต 3.3) สร้างค่านิยมในการบริโภค ให้ดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (พัชชยา ทรงเสีียงไชย และคณะ, 2554) ดังที่พัชรี หล้าแหล่ง ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ ภาวะหนี้สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ของเกษตรกร คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ รายได้ต่ำเนื่องจากทำเกษตรเชิงเดี่ยว มีจำนวนสมาชิกที่เป็นภาระพึ่งพิงมาก มีพื้นที่ถือครองน้อย มีรายได้หลักคนเดียว ต้นทุนการผลิตสูง ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ (พัชรี หล้าแหล่ง, 2555)

2. รูปแบบการจัดการหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน 2) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง 3) ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร 4) ด้านสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร และ 5) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ ซึ่งแต่ละด้านมีองค์ประกอบของรูปแบบของกิจกรรม ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายการพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด การพัฒนาและการประเมินผล มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกริกไกร แก้วล้วน และกิติรัตน์ สืบพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ : กรณีศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 รูปแบบ คือ 1) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการลดรายจ่าย ประกอบด้วยการทำปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการเพาะปลูกและการทำนา 2) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเพิ่มรายได้ ประกอบด้วยงานหัตถกรรม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการรับงานจากบริษัทมารวมกลุ่มกันผลิตรับจ้าง 3) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการออม โดยจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สะสมทรัพย์ 4) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการอนุรักษ์ป่าและการใช้ประโยชน์จากป่า (เกริกไกร แก้ว

ล้วน และ กิติรัตน์ สีหพันธ์, 2550) ดังที่ ธันวา จิตต์สงวน ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง : บทเรียนจาก 40 หมู่บ้าน พบว่ากระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 6 ขั้นตอน คือ 1) สร้างแรงผลักดันจากปัจจัยด้านบวกหรือด้านลบ 2) ปรับเปลี่ยนในระดับปัจเจกหรือระดับชุมชน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นจากภายในและภายนอกชุมชน 4) การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา 5) การประยุกต์ปฏิบัติจริงรวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลและสร้างเครือข่ายขยายผล 6) การขับเคลื่อนการพัฒนาให้เป็นวิถีการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน (ธันวา จิตต์สงวน, 2551)

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินทั้งสองด้านไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ก็พบว่า ผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน จึงถือว่าผ่านกาประเมิน สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัย จินตามาต โทศลชั้นวิจิตร ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ขั้นตอนในการสร้างรูปแบบ มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิด ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 1) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบ 2) สร้างรูปแบบตามกรอบแนวคิด 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 4) สร้างเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน 5) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 6) ศึกษา นำร่องเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยนำไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 1) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง 2) วิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบ (จินตามาต โทศลชั้นวิจิตร, 2551)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้นำเอาแบบที่มีลักษณะเป็นข้อความ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายกิจกรรม กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัดและการประเมินผล ทั้ง 5 ด้าน มาสร้างเป็น Model เพื่อให้สามารถมองเห็นเป็นภาพรวมของรูปแบบได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 Model การจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการจัดการหนี้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงินจัดโครงการ เช่น 1.1) โครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีศักยภาพ โครงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เกษตรกรรายย่อยที่มีศักยภาพต่ำ 2) การจัดการหนี้โดยตัวเกษตรกรเอง เช่น 2.1) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ เลิก สิ่งอบายมุข และสิ่งฟุ่มเฟือย 2.2) การสำรวจภาระหนี้สินและการวิเคราะห์ปัญหาหนี้สิน 2.3) วางแผนการใช้จ่าย ไม่ก่อหนี้เพิ่ม มุ่งมั่น อดทน มีสติ 3) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการหนี้ของเกษตรกร เช่น 3.1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรปลูกพืชผักสวนครัวและรั้วกินได้ ลด ละ เลิก อบายมุขทุกชนิด 3.2) ส่งเสริมให้เกษตรกรทำอาชีพเสริมโดยการปลูกพืชแซมยางและ พืชร่วมยางพาราและใช้ทำปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชจากวัตถุดิบธรรมชาติใช้เอง 4) การไม่ก่อหนี้เพิ่มของเกษตรกร เช่น 4.1) ปลูกไม้ผลแบบสวนผสม

ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น ปลุกอินทผลัม โกโก้ และกาแฟ 4.2) ร่วมกันทำงานอย่างมีหลักมีเกณฑ์ และผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่รัฐบาลได้จริง และ 5) การจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ เช่น 5.1) รัฐสนับสนุนอาชีพทางเลือก การลดต้นทุนการผลิต การใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี การพัฒนาอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ 5.2) จัดโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษา เสถียรภาพราคาขาย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัญหาหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ามีปัญหา 1) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน 2) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง 3) ปัญหาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร 4) ปัญหาสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร 5) ปัญหาการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ ผลการกำหนดรูปแบบการจัดการหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ารูปแบบการจัดการหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบ 5 ด้าน จำนวน 44 กิจกรรม ได้แก่ 1) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยสถาบันการเงิน จำนวน 8 กิจกรรม 2) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยเกษตรกรเอง จำนวน 13 กิจกรรม 3) ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร จำนวน 8 กิจกรรม 4) ด้านสภาพการเกิดหนี้ของเกษตรกร จำนวน 5 กิจกรรม และ 5) ด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกรโดยภาครัฐ จำนวน 10 กิจกรรม ผลการทดลองและประเมินผลการทดลองรูปแบบการจัดการหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการหนี้ของเกษตรกร ทำการทดสอบความรู้ก่อนและหลังทดลอง พบว่า ผลการทดลองผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือความรู้หลังการทดลองได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่องการจัดการหนี้ของเกษตรกรด้วยการวางแผนปลดหนี้และฟื้นฟูศักยภาพของเกษตรกรรวมถึงการเจรจาประนอมหนี้
2. ควรวิจัยเรื่องเสริมสร้างความรู้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร
3. ควรวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการหนี้แก่เกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทย. (2559). ทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางและสถาบันเกษตรกร ปี 2559. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2562 จาก raot.co.th/ewt_news.php?nid=3650
- เกริกไกร แก้วล้วน และ กิติรัตน์ สีหพันธ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ : กรณีศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จินตมาศ โกศลชื่นวิจิตร. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมมารดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวัลรัตน์ ทองช่วย. (2552). ยุทธวิธีการทำสวนยางพาราอย่างมืออาชีพ. วิชชา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 28(1), 17-26.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร. (2560). รายงานกิจการประจำปี 2559. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). รายงานสถานการณ์สินค้าเกษตร ปี 2557และแนวโน้มปี 2558. กรุงเทพมหานคร: ส่วนเศรษฐกิจภาค สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ธันวา จิตต์สงวน. (2551). โครงการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบทเรียนจาก 40 หมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วี. อินเทอร์เน็ตพริ้นท์.
- พัชชยา ทรงเสี้ยวไชย และคณะ. (2554). แนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินชวานา ตำบลขามทะเลสอ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2555). การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ ภาระหนี้สิน สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สถาบันวิจัยยาง. (2553). ข้อมูลวิชาการยางพารา. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.